VENDIM
Nr.5, datë 15.9.2009

NË EMËR TË REPUBLIKËS

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, të përbërë nga:

Shpresa Beçaj	Kryesuese
Spiro Spiro	Anëtar
Evjeni Sinoimeri	Anëtar
Besnik Imeraj	Anëtar
Fatos Lulo	Anëtar
Ardian Nuni	Anëtar
Arjana Fullani	Anëtare
Majlinda Andrea	Anëtare
Aleksandër Muskaj	Anëtar
Andi Çeliku	Anëtar
Guxim Zenelaj	Anëtar
Evelina Qirjako	Anëtare
Mirela Fana	Anëtare

në seancën gjyqësore të datës 15.09.2009 morën në shqyrtim çështjen civile nr. 2/1 Akti, që u përket palëve:

TË GJYKUAR: NEKI DREDHA, përfaqësuar nga av.B.Fejzaj **MEDIN XHELILI,** përfaqësuar nga av.E.Xhelili LLAMBRO **BERBERI,** në mungesë **DHIMITËR SPIROPALI**, përfaqësuar nga av.E.Bushi
AKUZUAR: *Për kryerjen e veprës penale të shpërdorimit të detyrës dhe falsifikimit të dokumenteve*
BAZA LIGJORE: *Nenet 248 dhe 186/2 të Kodit Penal*
E GJYKUAR: GJYZELA MURATI
AKUZUAR: *Për kryerjen e veprës penale të shpërdorimit të detyrës*
BAZA LIGJORE: *Neni 248 i Kodit Penal*

Gjykata e shkallës së Parë Vlorë me vendimin nr.223, datë 24.11.2004 ka vendosur:

Deklarimin fajtore të të pandehurve Medin Xhelili, Neki Dredha, Dhimitër Spiropali, Gjyzela Murati për kryerjen e veprës penale të shpërdorimit të detyrës, parashikuar nga neni 248 i KP dhe dënimin:

Të pandehurin Medin Xhelili, sipas nenit 248 të Kodit Penal me 800 000 lekë gjobë, e cila të paguhet brenda 2 muajve pasi vendimi të marrë formë të prerë.

Të pandehurin Neki Dredha, sipas nenit 248 të Kodit Penal me 800 000 lekë gjobë, e cila të paguhet brenda 2 muajve pasi vendimi të marrë formë të prerë.

Të pandehurin Dhimiter Spiropali, sipas nenit 248 të Kodi i Penal me 300 000 lekë gjobë, e cila të paguhet brenda një muaji pasi vendimi të marrë formë të prerë.

Të pandehurën Gjyzela Murati, sipas nenit 248 të Kodit Penal me 200 000 lekë gjobë, e cila të paguhet brenda një muaji pasi vendimi të marrë formë të prerë.

Deklarimin të pafajshëm të të pandehurit Llambro Berberi për kryerjen e veprës penale të shpërdorimit të detyrës në zbatim të neneve 21, 24 të Kodit Penal e 388 germa "ç" të Kodit të Procedurës Penale.

Deklarimin të pafajshëm të të pandehurve Neki Dredha, Medin Xhelili, Dhimiter Spiropali e Llambro Berberi për veprën penale të falsifikimit të dokumenteve zyrtare, parashikuar nga neni 186/2 i Kodit Penal, sipas nenit 377 e 388 të Kodit të Procedurës Penale.

Gjykata e Apelit Vlorë me vendimin nr.143, datë 14.5.2004 ka vendosur:

Prishjen e vendimit nr.233, datë 24.11.2003 të Gjykatës së Shkallës së Parë, Vlorë dhe kthimin e çështjes për rigjykim në atë gjykatë, me tjetër trup gjykues.

Gjykata e Lartë me vendimin nr.337, datë 18.5.2005 ka vendosur:

Prishjen e vendimit nr.143, datë 14.0.2004 të Gjykatës së Apelit Vlorë dhe dërgimin e akteve për rishqyrtim në atë gjykatë me tjetër trup gjykues.

Gjykata e Apelit Vlorë me vendimin nr.107, datë 24.3.2006, ka vendosur:

Lenien në fuqi të vendimit nr.223, datë 24.11.2003 të Gjykatës së Shkallës së Parë Vlorë.

Kundër këtij vendimi kanë paraqitur rekurs të gjykuarit, të cilët parashtrojnë këto shkaqe për prishjen e tyre:

I gjykuari Dhimitraq Spiropali:

- Nuk qëndrojnë pretendimet se, është dhënë tokë në përdorim në 66 raste, pasi këta persona nuk e kanë disponuar tokën bujqësore, gjë që është vërtetuar gjatë azhurnimit të tokës. Asnjëherë sipërfaqja e tokës në pronësi nuk ka qenë më e madhe se ajo e dhënë në përdorim.

- Ish-punonjësve të NB Ullishta nuk u është dhënë tokë bujqësore në pronësi, pa u dhënë më parë në përdorim.

I gjykuari Neki Dredha:

- Të gjitha vendimet e dhënies së tokës nga përdorimi në pronësi i ka vendosur komisioni i tokës se rrethit, më parë se unë të zgjidhesha kryetar bashkie. Asnjë nga vendimet e rregjistruara nuk ka nënshkrimin tim. Nënshkrimi i formularit 6 nuk ka sjellë asnjë pasojë.

- Të gjitha vendimet e marra nga komisioni i tokës së rrethit të vitit 2000 janë anuluar dhe nuk janë regjistruar në ZRPP Vlorë.

I gjykuari Medin Xhelili:

- Nga mbledhja dhe sistemimi i dokumentacioneve nuk i ka ardhur asnjë pasojë qoftë individit qoftë shtetit.

- Praktika dokumentare ka qenë transparente dhe kolegjiale.

E gjykuara Gjyzela Murataj:

- Rastet për të cilat akuzohem kanë ndodhur në vitet kur unë nuk kam qenë në marrëdhënie pune. Jam larguar nga puna në vitin 1998, duke mos pasur asnjë mundësi konkrete që të shpërdoroj detyrën në vitin 2000 kur është bërë ndarja e tokave në Ujë të Ftohtë.

- Për asnjë nga rastet që akuzohem nuk ndodhet nënshkrimi im.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin datë 18.6.2008, ka vendosur:

Kalimin e çështjes në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës se Lartë, me qëllim unifikimin e praktikës gjyqësore lidhur me kuptimin e pikës 2 të nenit 435 të Kodit të Procedurës Penale duke shtruar para Kolegjeve të Bashkuara për zgjidhje:

1. A duhen pranuar rekurset e paraqitura pranë Gjykatës së Lartë vetëm me nënshkrimin e mbrojtësit të të pandehurit apo dhe me nënshkrimin e të pandehurit?

2. Në rastin kur i pandehuri nuk ka mbrojtjes a duhet që gjykata të caktojë një mbrojtës kryesisht?

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË,

pasi dëgjuan relatimin e gjyqtarëve Besnik Imeraj e Majlinda Andrea, prokurorin Bujar Sheshi, i cili në kërkesa paraprake kërkoi mospranimin e rekurseve, av. E.Bushi që kërkoi pranimin e rekursit të të gjykuarit Dhimitraq Spiropali pasi është në formën e kërkuar nga ligji, av.B.Veizaj që kërkoi pranimin e rekursit të të gjykuarit Neki Dredha pasi edhe pse jashtë afatit çështja duhet të shqyrtohet në tërësi për gjithë të gjykuarit,

VËREJNË:

Të gjykuarit Medin Xhelili, Neki Dredha, Dhimitër Spiropali, Gjyzela Murati janë deklaruar fajtorë dhe dënuar nga gjykatat e faktit për kryerjen e veprës penale të shpërdorimit të detyrës, parashikuar nga neni 248 i Kodit Penal dhe dënimin.

Gjykatat e faktit kanë pranuar së gjatë ushtrimit të detyrës së tyre, ata kanë nënshkruar akte të marrjes së tokës në përdorim, kur sipas akteve ligjore e nënligjore, afati për dhënien e akteve ka qenë

deri në muajin shkurt të vitit 1996 dhe organi kompetent për dhënien e këtyre akteve ka qenë vetëm komisioni i caktuar nga ish-NB-të. Si pasojë e këtyre veprimeve, shumë përfitues të tokës kanë marrë sipërfaqë toke më shumë dhe mbivendosja midis sipërfaqeve ka sjelle si pasojë një sërë konfliktesh gjyqësore.

Kundër të dy vendimeve të gjykuarit kanë bërë rekurs në Gjykatën e Lartë dhe Kolegji Penal, pas kërkesave paraprake të organit të akuzës për mospranimin e rekurseve, e ka dërguar çështjen për gjykim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë të cilat, në seancën e datës 15.9.2009, u tërhoqën për vendim për t'iu dhënë përgjigje kërkesave paraprake të prokurorit, lidhur me mospranimin e rekursve dhe konstatuan se:

Rekursi i të gjykuarve Neki Dredha e Mehdi Xhelili rezulton të jenë paraqitur në sekretarinë e Gjykatës së Shkallës së Parë Vlorë jashtë afatit 30 ditor që parashikon dispozita e nenit 435/1 të Kodit të Procedurës Penale. Të dy këto rekurse janë depozituar në datën 25.4.2006, ndërkohë që vendimi i Gjykatës së Apelit Vlorë është shpallur në datën 24.3.2006. Paraqitja e rekurseve të këtyre të gjykuarve jashtë afatit 30 ditor është një prej shkaqeve që në kuptim të detyrimeve që rrjedh nga dispozita e nenit 420/c të Kodit të Procedurës Penale e detyron gjykatën të mos pranojë shqyrtimin e tyre.

Sipas pretendimit të organit të akuzës, duke qenë se rekurset e të gjykuarve Dhimitraq Spiropali e Gjyzela Murataj nuk janë të nënshkruar nga mbrojtësit e tyre edhe ato nuk duhet të pranohen pasi në paraqitjen e tyre janë shkelur kërkesat e nenit 435/2 të Kodit të Procedurës Penale.

Ndryshe nga akuza, mbrojtësit e të gjykuarve pretenduan se duke qenë se kjo dispozitë vjen ndesh me të drejtën kushtetuese për t'u ankuar në një gjykatë më të lartë ndaj një vendimi gjyqësor, duke zbatuar drejtpërsëdrejti Kushtetutën, Kolegjet duhet të rrëzojnë kërkesën e prokurorit dhe të vazhdojnë shqyrtimin e çështjes në themel.

Por Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë së rekurset e paraqitura nga të gjykuarit Dhimitraq Spiropali dhe Gjyzela Murataj nuk mund të shqyrtohen mbasi ndodhemi përpara rasteve të ndalimit që parashikon dispozita e nenit 420/c të Kodit të Procedurës Penale dhe se dispozita e nenit 435/2 të Kodit të Procedurës Penale nuk vjen ndesh me Kushtetutën e Shqipërisë.

Në nenin 8 të Deklaratës Universale për të Drejtat e Njeriut si dhe në nenin 13 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut, parashikohet e drejta e ankimit efektiv ndaj vendimit të gjykatës. Kurse në nenin 2 të Paktit Ndërkombëtar për të Drejtat Civile e Politike, përcaktohet për shtetet detyrimi që të garantojnë nëpërmjet organeve kompetente gjyqësore, administrative ose legjislative të drejtën e individit për të ushtruar ankim si dhe krijimin e mundësive për gjykimin e tij. Të njëjtin qëndrim mban edhe Kushtetuta e Shqipërisë, e cila në nenin 43 ka parashikuar se: "*Kushdo ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveçse kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe.*" Kjo e drejtë kushtetuese e individit është e garantuar edhe me një sërë dispozitash procedurale penale që rregullohen në titullin VIII, kreun I e që titullohet "Ankimet".

Sipas pikës 1 të nenit 407 të Kodit të Procedurës Penale, është ligji që cakton rastet në të cilat vendimet e Gjykatës mund të ankohen, si dhe mjetin e ankimit dhe këto mjete janë të përcaktuara në pikën 3 të kësaj dispozite sipas së cilës: "mjetet e ankimit janë apeli, rekursi në Gjykatën e Lartë dhe kërkesa për rishikim". Pra, duke mos vënë asnjë kufizim të së drejtës së ankimit, ligjvënësi në zbatim edhe të detyrimit kushtetues që rrjedh nga neni 43 i saj, i ka dhënë mundësi kujtdo që kundër vendimit apo urdhërit të dhënë nga një gjykatë të ankohet në një gjykatë më të lartë duke përdorur ato mjete që në mënyrë të shprehur i parashikon Kodi i Procedurës Penale.

Por, duke moskufizuar realizimin e kësaj të drejte kushtetuese, ligjvënësi ka përcaktuar rregullime procedurale, të cilat disiplinojnë formën e ankimit, paraqitjen e tij, mënyrën e dërgimit dhe të njoftimit si dhe afatin e ankimit. Kështu, sipas dispozitës së nenit 420/1 të Kodit të Procedurës Penale, janë përcaktuar në mënyrë të qartë disa raste kur ankimi i paraqitur ndaj një vendimi gjyqësor edhe pse është e drejtë kushtetuese, bëhet i papranueshëm për t'u shqyrtuar, raste këto që veçanërisht janë të lidhura me legjitimimin e personit që ka paraqitur ankim, me llojin e vendimit ndaj të cilit është paraqitur ankimi, me respektimin e disa dispozitave që rregullojnë formën e ankimit si dhe me të drejtën e ankuesit për të hequr dorë prej tij.

Fakti që një ankim të cilit i mungon qoftë edhe njëra prej kërkesave procedurale të përcaktuara shprehimisht në pikën 1 të nenit 420 të Kodit të Procedurës Penale është gjyqësisht i

papranueshëm kurrsesi nuk mund të konsiderohet si mohim i së drejtës së personit për t'u ankuar ndaj një vendimi gjyqësor.

Është pikërisht kjo arsyeja që edhe dispozita e nenit 435/2 të Kodit të Procedurës Penale bën pjesë në ato rregullime procedurale që ligjvënësi ka dashur të disiplinojë palët për të bërë ankim. Jo pa qëllim ligjvënësi këtë dispozitë e ka titulluar "Paraqitja e rekursit" dhe sipas pikës 2 është parashikuar se: "Akti i rekursit dhe memorjet duhet të nënshkruhen me pasojë mospranimi nga mbrojtësi…". Pra vullneti i ligjvënësit me këtë dispozitë kërkon nga palët, në mënyrë të posaçme për rekursin, që të jetë i nënshkruar nga mbrojtësi i të pandehurit, në të kundër ai bëhet i papranueshëm. Edhe pse nga përmbajtja e nenit 420/1-c të Kodit të Procedurës Penale del qartë se rekursi nuk pranohet kur nuk janë zbatuar dispozitat që lidhen me …paraqitjen… e tij, jo pa qëllim ky fakt është përsëritur edhe në nenin 435 të të Kodit të Procedurës Penale i cili disiplinon mënyrën e paraqitjes së rekursit.

Kolegjet e Bashkuara çmojnë që qëllimi i ligjvënësit duke përcaktuar në mënyrë të shprehur detyrimin që rekursi në Gjykatën e Lartë duhet të jetë i nënshkruar nga mbrojtësi ka qenë vetë juridiksioni që ka sipas Kushtetutës Gjykatës së Lartë e cila, sipas dispozitës së nenit 141/1 ka juridiksion fillestar e rishikues. Duke qenë një gjykatë ligji (në rastet e juridiksionit rishikues) gjykimi në Gjykatën e Lartë ka një natyrë të veçantë.

Së pari kjo veçori lidhet me faktin se sipas rregullimeve të nenit 432 të Kodi i Procedurës Penale janë vetëm tre rastet kur palët mund të investojnë Gjykatën e Lartë me anë të rekursit. Ky kufizim i parashikuar në dispozitën e sipërcituar kurrsesi nuk u mohon palëve të drejtën kushtetuese të ankimit të vendimit gjyqësor por vendos kritere të cilat pengojnë formalizmin në paraqitjen e rekursit.

Së dyti veçoria e gjykimit në Gjykatën e Lartë del qartë edhe nga përmbajtja e disa dispozitave të tjera të Kodit të Procedurës Penale.

Kështu sipas nenit 437/5 të këtij Kodi: "Gjyqtari i ngarkuar relaton çështjen. Pas fjalës së prokurorit, mbrojtësit dhe përfaqësuesit e palëve private bëjnë mbrojtjen. Replika nuk lejohet.". Kjo dispozitë e cila mund të duket se mohon një të drejtë themelore të individit e parashikuar nga neni 33/1 i Kushtetutës në fakt gjatë gjykimit në Gjykatën e Lartë nuk lejon të pandehurin të marrë vetë fjalën për të mbrojtur interesat e tij. Këtë të drejtë ligjvënësi ia ka dhënë mbrojtësit të të pandehurit, ashtu si dhe të drejtën për të nënshkruar aktin e rekursit. Kjo veçori gjykimi përforcohet edhe nga dispozita e nenit 433/2 të të Kodit të Procedurës Penale sipas të cilit:" Mospranimi i rekursit vendoset nga Kolegji i Gjykatës së Lartë në dhomë këshillimi, pa pjesëmarrjen e palëve." Siç shihet, duke qenë një gjykatë ligji dhe që nuk merr prova, Gjykata e Lartë u jep zgjidhje ankimeve të palëve edhe pa pjesëmarrjen e tyre, por vetëm duke u bazuar në aktin e rekursit, memorjet dhe dosjen gjyqësore. Është pikërisht kjo një tjetër arsye që ndryshe nga sa pretendoi mbrojtja, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se duke mos pranuar rekursin në Gjykatën e Lartë pa nënshkrimin e mbrojtësit, për të pandehurit në fakt ritet standardi në favor të garancive për të mos humbur të drejtën e gjykimit për shkak të paraqitjes së rekursit jo sipas kërkesave procedurale penale, garanci kjo që sigurohet me nënështkrimin e rekursit prej një mbrojtësi. Ky përfundim del nga përmbajtja e nenit 433/1 të Kodit të Procedurës Penale, sipas të cilit rekursi nuk pranohet nëse bëhet për shkaqe të ndryshme nga ato që lejon ligji. Këto shkaqe janë të përcaktuara në nenin 432/1 të këtij Kodi dhe nëse rekursi do të bëhet nga një person jo specialist, pra jo nga mbrojtësi rritet ndjeshëm mundësia që rekursi të mos pranohet.

Kolegjet e Bashkuara çmojnë se si çdo e drejtë subjektive, edhe e drejta e ankimit nuk përjashton mundësinë që ligjvënësi të vendosë kufizime në ushtrimin e saj për të mbrojtur një interes të caktuar publik apo të individit. E rëndësishme është që kufizimi i vendosur të mos reduktojë mundësinë e individit në një masë apo mënyrë të tillë sa të cenojë vetë thelbin e së drejtës për t'u ankuar, pra kufizimi të mos kthehet në mohim të së drejtës. Në rastin e dispozitës së nenit 435/2, kufizimi i vendosur nga ligjvënësi lidhur me nënshkrimin e rekursit, jo vetëm nuk kthehet në mohim të kësaj të drejte çka e tregon edhe vetë fakti i zhvillimit të këtij gjykimi por është një kufizim që nuk cenon, ndonjë prej të drejtave që parashikon neni 17 dhe neni 43 i Kushtetutës së Shqipërisë. Ndryshe nga pretendimi i mbrojtësit të të gjykuarit Spiropali se mosrespektimi i kriterit të proporcionalitetit qëndron pikërisht në pamundësinë e të pandehurit për të gjetur mbrojtës, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se nuk qëndron. I pandehuri i ka të gjitha mundësitë për të pasur një mbrojtës dhe në rastet kur është në pamundësi i vjen në ndihmë ligji nr.10039, datë 22.12.2008 "Për ndihmën juridike". Nga

përmbajtja e nenit 13/1 të ligjit të sipërcituar rezulton se të drejtën për të fituar ndihmë juridike e kanë personat që :"..kërkojnë të mbrohen me avokat në procesin penal në të gjitha fazat e tij…" dhe sipas pikës 3 të këtij neni : "ndihma juridike mund të kërkohet para, gjatë dhe pas zhvillimit të procesit gjyqësor".

Në të njëjtën linjë ligjvënësi u qëndron garancive kushtetuese të individit për të ankuar vendimet gjyqësore edhe duke parashikuar në dispozitë detyrimin që akti i rekursit të bëhet i shkruar. Fakti që neni 435/1 në mënyrë taksative parashikon se rekursi duhet të paraqitet me shkrim, në të kundërt sipas nenit 420/c ai nuk pranohet, nuk mund të interpretohet si mohim i së drejtës së të pandehurit për të ushtruar rekurs, nëse ai nuk di shkrim e këndim.

Dhe pse në dispozitat procedurale penale nuk është parashikuar në mënyrë të posaçme e drejta e sekretarisë gjyqësore për të verifikuar rregullshmërinë e ankimit, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se vetë sekretaritë e gjykatave ku depozitohet ankimi mund dhe duhet të vënë në dijeni të pandehurit në rastet kur rekursi paraqitet i panënshkruar nga mbrojtësi, me qëllim që në zbatim të kërkesave të nenit 415/2 të Kodit të Procedurës Penale ai të këtë mundësinë për plotësimin e tij.

Bazuar në sa më sipër, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arrijnë në përfundimin unifikues se ***rekursi penal duhet të nënshkruhet nga mbrojtësi, në të kundërt ai nuk pranohet për shqyrtim në Gjykatën e Lartë.***

Lidhur me pyetjen e dytë të shtruar për unifikim, Kolegjet e Bashkuara çmuan të mos e vënë në bisedim për shkak se Gjykata Kushtetuese, me vendimin e saj nr.13, datë 21 korik 2008 i ka dhënë zgjidhje problemit të caktimit të mbrojtësit kryesisht në Gjykatën e Lartë.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, mbështetur në nenin 420/1-c të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSI:

Mospranimin e rekurseve të paraqitura nga të gjykuarit Dhimitër Spiropali e Gjyzela Murati, për shkak se nuk janë respektuar dispozitat për paraqitjen e tyre.

Mospranimin e rekurseve të paraqitura nga të gjykuarit Neki Dredha e Medin Xhelili, për shkak se janë paraqitur jashtë afatit procedural.

Ky vendim të dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare për njësimin e praktikës gjyqësore.

Anëtarë: Spiro Spiro, Evjeni Sinoimeri, Shpresa Beçaj (kryesuese), Besnik Imeraj, Fatos Lulo, Ardian Nuni, Arjana Fullani, Majlinda Andrea, Aleksandër Muskaj, Evelina Qirjako, Guxim Zenelaj, Mirela Fana, Andi Çeliku